

**ТИПІФІКАЦІЯ ВИДІВ СУДИННИХ РОСЛИН, ОПИСАНИХ З УКРАЇНИ:
РОДИНИ SOLANACEAE JUSS., SCROPHULARIACEAE JUSS., OROBANCHACEAE VENT., LENTIBULARIACEAE RICH., PLANTAGINACEAE JUSS.**

таксономія, тип видів, базонім, голотип, лектотип, ізотип, неотип, Solanaceae, Scrophulariaceae, Orobanchaceae, Lentibulariaceae, Plantaginaceae, Україна

У статті наводиться список видів родин Solanaceae Juss. (2 види), Scrophulariaceae Juss. (57 видів), Orobanchaceae Vent. (5 видів), Lentibulariaceae Rich. (1 вид), Plantaginaceae Juss. (6 видів), описаних з території України. Проведена типіфікація видів на основі аналізу їх першоописів та критичного вивчення автентичних зразків.

Нові для науки види згаданих родин з України описували Г. Крейер та А. Пояркова (Solanaceae), В. Бессер, Ф. Біберштейн, Ф. Блонський, К. Вільденов, І. Васильченко, О. Волошак, Г. Запалович, С. Ганешин, О. Дубовик, Л. Іваніна, М. Клоков, М. Котов, А. Краснова, Л. Купріянова, К. Лінней (*Veronica incana* L.), В. Остапко, П. Паллас, Г. Поплавська, Х. Стевен, В. Черняєв, М. Цвельов, С. Юзепчук (Scrophulariaceae); А. Анджейовський, В. Бессер, М. Котов, П. Рогович, Х. Стевен (Orobanchaceae); О. Волошак (Lentibulariaceae); О. Вісюліна, Л. Купріянова, О. Рогович, Г. Сакало (Plantaginaceae) та ін.

Для кожного виду вказуються базонім, основна синоніміка, а також номенклатурний тип — цитування протологу або голотипу, лектотипу чи неотипу та місце їх зберігання. Тип подається згідно з оригінальним описом зі збереженням старих назв адміністративних пунктів.

SOLANACEAE JUSS.

***Scopolia* Jacq.**

1. *S. tubiflora* Kreuer, 1950, Ботан. мат.-лы (Ленинград) 12: 268; Барбарич, 1960, Фл. УРСР, 9: 378; Семенова, 1955, Фл. СССР, 22: 100, pro syn. *S. carniolica* Jacq.; Пояркова, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 187, pro syn. *S. carniolica* Jacq.

© Л.І. Крицька, В.В. Протопопова, М.М. Федорончук, М.В. Шевера, 2000

Тип: «... в Карпатах и в их отрогах в Венгрии, Банате, Трансильвании, Буковине, Молдавии, Подолии, Галиции, Моравии, Словакии и Силезии» (LE).

Solanum L.

1. *S. zelenetzii* Pojark., 1955, Ботан. мат.-лы (Ленинград), 17: 336; Вісколіна, 1960, Фл. УРСР, 9: 394, pro syn. *S. alatum* Moench; Пояркова, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 187.

Тип: «*Tauria australis*, prope Jalta loco Oreanda dicto, 21.07.1906, fl., fr., K. Golde» (LE, голотип).

Примітка. З Передньої Азії К. Лінней (Linne, 1753, Sp. Pl. 1: 186) описав різновидність *S. nigrum* L. var. *judaicum* L. Для флори України наводиться також *S. judaicum* Besser, описаний із Західної Галичини (Besser, 1809, Prim. Fl. Galic., 1: 183), який подається не як комбінація, зроблена В. Бессером, а як новий вид, описаний ним. Для обох таксонів характерні зазубрені по ребрах гілки і широковиімчасті листки. Вперше після В. Бессера даний вид під назвою «*S. judaicum* Besser» наводить А. Пояркова (1955, Фл. СССР, 22: 28), вказуючи при цьому, що для неї залишається нез'ясованим, чи цей вид є місцевою расою, чи заносним через відсутність матеріалів з Передньої Азії. Але оскільки, як вказує А. Пояркова (ц. м.), у регіональній флорі Сирії, Палестини та Синаю Поста вони вважаються ідентичними, тому вона у «Флоре европейской части СССР» (1981, 5: 186) наводить цей таксон вже як номенклатурну комбінацію: *S. judaicum* (L.) Besser. В такому разі за тип виду треба приймати екземпляр К. Ліннея, ймовірно з Палестини. *S. judaicum* в Україні після В. Бессера нікому більше не вдавалося знаходити і тривалий час вважалося, що вид, який був один раз занесений на Поділля, вже не зберігся у Східній Європі. Але в 1982 р. *S. judaicum* було знайдено в Брянській обл. Росії, на території колишнього Кокінського радгоспу-технікуму, де він був представлений компактною групою із чотирьох особин, які зростали на ділянці розсадних парників (П. Босек, 1986, Нов. системат. высш. раст., 23: 142). Ідентичність цих рослин Бессерівському виду підтвердив М. Цвельов на основі їх зіставлення з автентичним екземпляром В. Бессера, який зберігається в Гербарії LE. Наводимо літературне цитування виду: *S. judaicum* (L.) Besser, 1808, Prim. Fl. Galic., 1: 183; Пояркова, 1955, Фл. СССР, 22: 28; вона ж, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 187. — *S. nigrum* L. var. *judaicum* L., 1753, Sp. Pl., 1: 186. Тип виду знаходиться у Гербарії LINN.

SCROPHULARIACEAE JUSS.

Chaenorrhinum (DC.) Rchb.

1. *C. klokovii* Kotov, 1954, Ботан. журн. АН УРСР, 11, 4: 66, рис. 1; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 454; Іванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 228.

Тип: «Харьковская губ., Изюмский уезд, с. Закотное, на меловой несколько сырой почве, у р. Донца, 18.09.1910, В. Черняев» (KW, голотип).

Symbaria L.

1. *C. borysthena* Pall. ex Schldl., 1820, in Nees, Horn. Phys. Berol.: 109. — *Symbochasma borysthena* (Pall. ex Schldl.) Klokov & Zoz, 1935, Уч. зап. Харк. держ. ун-ту, 2-3: 141; Котов, 1960, Фл. УРСР: 626; Іванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 310.

Тип: «... ad Kamenaja balka prope oppidulum Berislaf et in saxeo-calcareis ad pluvialem rivum Burgunt inter Borysthenum et Hypanim fluvios» (B).

Digitalis L.

1. *D. eriostachya* Besser, 1827, in Rchb. Hort. Bot., 3, 3: 12; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 543, pro syn. *D. lanata* Ehrh.

Тип: «*Dig. eriostachya*» (KW, лектотип).

Примітка. За лектотип вибрано тестований В. Бессером екземпляр лише із вказівкою назви виду, без конкретного місцезнаходження і дати збору. В колекції В. Бессера (KW, пачка № 534) у сорочці під загальною назвою «*Digitalis eriostachya*» є сім гербарних аркушів, на яких змонтовано вісім рослин. Лише на трьох аркушах вказано, що екземпляри зібрані з культури (1826, 1835, 1959 рр.). На всіх інших не вказано дати, місця збору, колектора. На гербарному аркуші, де зазначено, що рослини зібрані в 1826 р., який за роком збору міг би відповідати вимогам лектотипу, змонто-

вано два екземпляри, з яких один визначено як *D. eriophora* mihi (*D. orientalis*), culta Cret., а другий — як *D. orientalis*, без місця збору.

Euphrasia L.

1. *E. carpatica* Zapał., 1889, Spraw. Kom. Fizjiogr., 24: 270; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 280, pro syn. *E. salisburgensis* Funck.

Тип: «W krainie kosodrzewu Gór Świdowskich: Dragobrat ...; w Górach Ciarkanskich: Ciarkanu od południa ...» (KRAM).

2. *E. glutinosa* M. Bieb., 1808, Fl. Taur.-Cauc., 2: 70. — *Macrosyringion glutinosum* (M. Bieb.) Rothm. 1943, Mitt. Thuring. Bot. Ver., n. f., 50: 228; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 281.

Тип: «... in Tauriae summo monte Tschaturdag» (LE).

Примітка. В «Каталоге типовых образцов сосудистых растений гербария Московского университета (MW)» (1993) зазначено, що там зберігається ізолектотип (Herb. Trip. № 6559).

3. *E. irenae* Juz., 1955, Ботан. мат.-лы (Ленинград), 17: 361; Юзепчук, 1955, Сп. раст. Герб. фл. СССР, 13, вып. 77-80: 93, descg. superfl.; Котов, 1960, 9: 564; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 276.

Тип: «Tauria in Reservato Publico, in prato ad jailam montis Tschatyr-Dagh haud procul a praedio Suat, 26.07.1952, fl., fr., S. Juzepczuk et I. Vysokoostrovskaja» (LE, голотип, ізотипи; MW, ізотип).

4. *E. taurica* Ganesch. ex Popl., 1931, Сп. раст. Крымск. гос. заповедн.: 87; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 575; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 280.

Тип: «... на лужайке вершины Чатырдага» (LE).

5. *E. orae-australis* Juz., 1955, Сп. раст. Герб. фл. СССР, 13: 93, in adnot. ad *Euphrasia irenae* Juz.; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 276, pro syn. *E. bicknellii* Wettst.

Тип: «... prope Jaltam, 10.05.1915, V. Tranzchel» (LE, голотип).

Linaria L.

1. *L. bessarabica* Kотов, 1954, Ботан. журн. АН УРСР, 11, 4: 78; Іванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 232.

Тип: «Измайльская обл., Бородинский р-н, с. Лесное, на поляне у леса, 16.06.1952, М. Котов и Г. Кузнецова» (KW, голотип, ізотипи).

2. *L. biebersteinii* Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 25; Іванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 233.

Тип: «*Linaria biebersteinii* mihi» (KW, лектотип).

Примітка. За лектотип виду в колекції В. Бессера (KW) вибрано єдиний екземпляр, тестований автором, але без конкретного місцезнаходження. За протоколом вказується: «... in littoribus elatis maris Nigri Odessae, ... e Podolia australi ...».

3. *L. dulcis* Klokov, 1949, Ботан. журн., 34, 1: 71; Іванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 234, pro syn. *L. odora* (M. Bieb.) Fisch. subsp. *dulcis* (Klokov) Іванина.

Тип: «Дніпропетровська окр., піски між р.р. Вовчою та Кам'янкою в окол. с. Гаврилівки. 22.07.1930, P. Oksjuk» (KW, неотип).

Примітка. Вказаний у протолозі М. Клоковим тип: «Днепропетровская обл., на левом берегу р. Самары, в километре на восток от селения Вольное. Песок. 15.08.1934, И.В. Артемчук» (CWU), ймовірно, загублений.

4. *L. macroua* (M. Bieb.) M. Bieb., 1810, Cent. Pl., 1: tab. 27; Іванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 235. — *Anthirrhinum macroum* M. Bieb., 1808, Fl. Taur.-Cauc., 2: 75.

Тип: «... in Tauriae et deserti caucasico-caspici apricis siccis ...» (LE).

5. *L. maeotica* Klokov, 1949, Ботан. журн., 34, 1: 73; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 443, pro syn. *L. ruthenica* Blonski; Іванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 233, pro syn. *L. biebersteinii* Besser subsp. *maeotica* (Klokov) Іванина.

Тип: «Маріуполь 1924, М. Клоков» (KW, неотип).

Примітка. Вказаний у протолозі тип виду: «УССР, Ждановская (бывш. Мариупольская) обл., р. Кальмиус, возле с. Б. Каракуба, на гранитах. Собрал М.В. Клоков», який зберігався в Гербарії CWU, ймовірно, загублений.

6. *L. petraea* Steven, 1857, Bull. Soc. Nat. Mosc., 30, 2: 347. — *L. syspirensis* C. Koch, 1849, Linnaea, 22: 717; Куприянова, 1955, Фл. СССР, 22: 193; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 232.

Тип: «Inter saxa circa Kutschuk Lambat Taur. Merid...» (H).

7. *L. pontica* Kuprian., 1950, Тр. Ботан. ин-та АН СССР, 1, 9: 64; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 232; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 437, pro sup. *L. genistifolia* (L.) Mill.

Тип: «Между с. Мангуп и Бахчисараем» (LE).

8. *L. ruthenica* Błoński, 1895, Wszeczwiat: 347; Куприянова, 1955, Фл. СССР, 22: 197; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 233, pro sup. *L. biebersteinii* Besser subsp. *ruthenica* (Błoński) Ivanina.

Тип: «e Podolia» (LE).

9. *L. sabulosa* Czern. ex Klokov, 1949, Ботан. журн. СССР, 34, 1: 69; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 232.

Тип: «Antirrhinum. Евпатория. Июнь 1832 i. l. Ex herbario V. Czernjaewi» (KW, голотип).

10. *L. scenoretina* Juz., 1951, Ботан. мат-лы (Ленинград), 15: 30. — *L. pontica* Kuprian. 1950, Тр. Ботан. ин-та АН СССР, 1, 9: 64; Куприянова, 1953, Фл. СССР, 22: 189; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 232; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 437, pro sup. *L. genistifolia* (L.) Mill.

Тип: «На спуске с горы Чатыр-даг (южная оконечность) у верхней границы букового леса, 06.08.1948, цв., незр. пл., Раст. Крыма № 1169. С. Юзепчук и А. Голубкова» (LE, голотип).

Melampyrum L.

1. *M. herbichii* Woł., 1887, Spraw. Kom. Fizjiogr., 21: 133; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 261.

Тип: «In regione Mughii Carpathorum orientaliu montium Howerla, Bratkowska et Sywula vulgaris» (KRAM).

2. *M. polonicum* (Beauverd) Soó, 1927, Feddes Repert., 24: 156; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 264, pro sup. *M. polonicum* subsp. *polonicum*. — *M. nemorosum* L. var. *polonicum* Beauverd, 1916, Mem. Soc. Phys. Hist. Nat. Geneve, 38: 555.

Тип: «... in locis silvaticis Poloniae, Moldaviae et Rossiae occidentalis... Las w Żydaticzach pr. Lwowem» (G).

3. *M. polonicum* (Beauverd) Soó subsp. *hayekii* Soó, 1927, Feddes Repert., 24: 156; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 264. — *M. nemorosum* L. var. *polonicum* Beauverd, 1916, Mem. Soc. Phys. Hist. Nat. Geneve, 38: 555.

Тип: «In graminosis dumetisque. Bucowina, Galicia, Polonia» (G).

Odontites Ludw.

1. *O. salina* (Kotov) Kotov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 76. — *O. serotina* (Lam.) Dum. var. *salina* Kotov, 1931, Журн. Русск. ботан. о-ва, 16: 457. — *O. vulgaris* Moench subsp. *salina* (Kotov) Tzvelev, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 284.

Тип: «О-в Вирючий в Азовском море. У маяка, юго-западная оконечность, понижения. Солонец. 08.07.1927, М. Котов» (KW, голотип).

Pedicularis L.

1. *P. exaltata* Besser, 1832, Flora (Regensb.), 15 (Beibl. 2): 19; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 292.

Тип: «e Volhynia» (KW, лекотип).

Rhinanthus L.

1. *R. cretaceus* Vassilcz., 1955, Ботан. мат-лы (Ленинград), 17: 376; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 595; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 308.

Тип: «Ucraina meridionalis, monte Sacrae ad fl. Donetz, prope urbem Isjum, in cretaceis, 06.08.1905, fr., A. Kryshstofovicz» (LE, голотип).

2. *R. vassilczenkoi* Ivanina & Karasjuk, 1979, Нов. системат. высш. раст., 15: 213. — *R. mediterraneus* auct. fl. ukr. et ross., поп Adamovic: Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 606.

Тип: «Крым, юго-вост. склон Бабуган-Яйлы, небольшое понижение с разнотравно-

злаковой растительностью, выс. 1100—1200 м над ур. м., 31.07.1976, М. Карасюк» (*YALT*, голотип; *LE*, изотип; *KW*, паратип).

Scrophularia L.

1. *S. donetzica* Kotov, 1940, Ботан. журн. АН УРСР, 1, 2: 298; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 224.

Тип: «Сталинская обл., Амвросиевский р-н, у с. Благодатного, большие обнажения грифельных сланцев вдоль р. Крынки. 30.08.1939. М. Котов, Е. Карнаух» (*KW*, голотип, изотип).

2. *S. exilis* Popl., 1931, Сп. раст. собр. в Крымск. гос. запов.: 85; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 466; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 226.

Тип: «Каменная осыпь в верховьях р. Авенды. У Гурауфского седла» (*LE*, голотип).

3. *S. goldeana* Juz., 1951, Ботан. мат-лы (Ленинград), 14: 32; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 463; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 224.

Тип: «Крым, яйла близ горы Ай-Петри, на каменных местах, 18/30.06.1898, цв. К.Л. Гольде» (*LE*, голотип).

4. *S. granitica* Klokov & Krasnova, 1981, Нов. системат. высш. и низш. раст.: 81.

Тип: «Донецкая обл., р. Кальмиус между с.с. Гранитным и Старая Ласпа. Крутостенные выступы гранитов, скалы; склон NO = 35°. 12.06.1977. В.С. Ткаченко» (*KW*, голотип).

5. *S. rupestris* M. Bieb. ex Willd., 1800, Sp. Pl., 3: 274; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 463; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 224.

Тип: «... in Tauriae rupibus» (*LE*).

Tozzia L.

1. *T. carpathica* Wolf., 1892, Spraw. Kom. Fizjiogr., 27, 2: 148, 216; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 268.

Тип: «Grofa przy źródłach potoku «Parenki...»» (*KRAM*).

Verbascum L.

1. *V. biebersteinii* Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 53. — Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 430, pro hybr. *V. lychnitis* L. x *V. nigrum* L.; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 219, pro hybr. *V. lychnitis* L. x *V. nigrum* L.

Тип: «Volhynia» (*KW*, лектотип).

2. *V. compactum* M. Bieb., 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 159; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 424, pro syn. *V. ovalifolium* Donn ex Sims; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 213, pro syn. *V. ovalifolium* Donn ex Sims.

Тип: «In Tauria et ad Caucasum ...» (*LE*).

3. *V. gnaphalodes* M. Bieb., 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 152; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 415; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 218.

Тип: «in Tauria maxime meridionali, circa pagum Jaltam» (*LE*).

4. *V. marschallianum* Ivanina & Tzvelev, 1985, Нов. системат. высш. раст., 22: 272. — *V. orientale* M. Bieb., 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 160; 1819, 3: 154, non All. (1785); Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 417; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 217.

Тип: «Per Rossiam mediam, in Ucraniam ...» (*LE*).

5. *V. spectabile* M. Bieb., 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 158; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 424; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 213.

Тип: «in Tauriae meridionalis montanis asperis circa praedium Sobla, ad fontes rivi Salgir, in montibus supra Ulu-Ufen» (*LE*).

6. *V. undulatum* M. Bieb., 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 161, non Lam.; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 417, pro syn. *V. sinuatum* L.; Иванина, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 215, pro syn. *V. sinuatum* L.

Тип: «in Tauriae et Caucasi orientalis incultis ad vias, sepes et alibi» (*LE*).

Примітка. Крім названих вище видів роду *Verbascum* L., Л. Іваніна (1981) наводить ще *V. pyramidatum* M. Bieb. як описаний з Криму і Кавказу, що невірно, оскільки першоопис виду М. Біберштейн подає в 1808 р. (Тaur.-Cauc., 1: 161), де вказує тільки Кавказ («in Saucasi»), а Крим згадується вже в третьому томі праці (id., 1819, 3: 155): «in Tauria meridionali et in Iberia».

Veronica L.

1. *V. bordzilowskii* Juz., 1949, Сп. раст. Герб. фл. СССР, 11: 149; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 521, pro syn. *V. taurica* Willd.; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 250, pro syn. *V. taurica* Willd. subsp. *bordzilowskii* (Juz.) A. Jelen.

Тип: «... выше г. Ялты, близ Яйлы, от 1128 м до 1184 м, по склонам гор, 15.06.1905, К. Гольде» (*LE*, голотип; *MW*, изотип).

2. *V. borysthonica* Ostarcko, 1985, Интродукц. и акклиматиз. раст., 3: 22.

Тип: «Днепропетровская обл., г. Кривой Рог, Червона балка, степной склон, 21.07.1981, В.М. Остапко» (Гербарій Донецького ботанічного саду (*DNZ*), голотип; *KW*, изотип).

3. *V. capsellcarpa* Dubovik, 1964, Укр. ботан. журн., 21, 2: 88, рис. 4; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 249, pro syn. *V. multifida* L. subsp. *capsellcarpa* (Dubovik) A. Jelen.

Тип: «Луганская обл., Александровский р-н, окр. ст. Меловой. На мелу, на левом берегу р. Лугани. 09.05.1962, О. Дубовик» (*KW*, голотип).

4. *V. cretacea* Ostarcko, 1994, Укр. ботан. журн., 51, 2, 3: 87.

Тип: «Луганская обл., Меловской р-н, с. Стрельцовка, петрофитные степи на меловом останце, 28.06.1987, В.М. Остапко, С.А. Максимова» (*KW*, голотип; Гербарій Донецького ботанічного саду (*DNZ*), изотипы).

5. *V. cymbalarifolia* M. Bieb., 1819, Fl. Taur.-Sauc., 3: 18; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 504, pro syn. *V. cymbalaria* M. Bodard.

Тип: «in Tauria maxime meridionali, circa pagum litoralem Lamba» (*LE*).

6. *V. donetzica* (Ostarcko) Ostarcko, 1994, Укр. ботан. журн., 51, 2, 3: 86. — *V. barrelieri* Schott var. *donetzica* Ostarcko, 1985, Интродукц. и акклиматиз. раст., 3: 18-25.

Тип: «Луганская обл., Свердловский р-н, окрестности с. Провалье, западная часть Королевских скал, на уступах. 20.08.1981 г., Остапко В.М.» (*KW*, голотип, Герб. Донецького ботанічного саду (*DNZ*), изотипы).

7. *V. gryniiana* Klokov, 1976, Нов. системат. высш. и низш. раст.: 99, рис. 3; Котов, 1987, Определ. высш. раст. Укр.: 287; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 246, in adnot. ad *V. spicata* L.

Тип: «На узліссі біля с. Краснопілля Слав'янського району Сталінської (Донецької) обл. 17.06.1939, Ф. Гринь і Д. Доброчаєва» (*KW*, голотип).

8. *V. hololeuca* Juz., 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 13: 298; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 247, pro syn. *V. incana* L. subsp. *hololeuca* (Juz.) A. Jelen.

Тип: «Чатыр-даг, южная оконечность на пологом склоне Эклизи-Буруна» (*LE*, лектотип).

9. *V. incana* L., 1753, Sp. Pl.: 10; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 488; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 249, pro syn. *V. incana* L. subsp. *incana*.

Тип: «in Ucraina, Samara» (*LINN*).

10. *V. ivoides* Juz., 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 13: 281; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 247, pro syn. *V. gentianoides* Vahl.

Тип: «... луг с восточной стороны под Авиндой, 29.05.1916, цв., отцв., Франц» (*LE*, голотип).

11. *V. maeotica* Klokov, 1976, Нов. системат. высш. и низш. раст.: 102, рис. 4; Котов, 1987, Определ. высш. раст. Укр.: 287; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 246, in adnot. ad *V. spicata* L.

Тип: «Донецкая обл., Новоазовский р-н, с. Хомутово, заповедник «Хомутовская степь», 03.06.1952, Т. Гришко» (*KW*, голотип).

12. *V. paczoskiana* Klokov, 1976, Нов. системат. высш. и низш. раст.: 105, рис. 5; Котов, 1987, Определ. высш. раст. Укр.: 287; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 246, in adnot. ad *V. spicata* L.

Тип: «УРСР, Черкаська обл., Канівський р-н, с. Михайлівка, Михайлівський бір. Pinetum pteridosio-herbosum. 27.07.1972, М. Клоков» (*KW*, голотип).

13. *V. pontica* Ostarcko, 1994, Укр. ботан. журн., 51, 2, 3: 88.

Тип: «Луганская обл., Беловодский р-н, с. Новолимаревка, песчаные степи над меловыми склонами, 03.07.1987, В.М. Остапко» (*KW*, голотип; Гербарій Донецького ботан. саду (*DNZ*), изотипы).

14. *V. x pseudoorchidea* (Pacz.) Klokov, 1976, Нов. системат. высш. и низш. раст.:

109, рис. 6. — *V. spicata* L. var. *pseudoorchidea* Pacz., 1909, Зап. Новорос. о-ва естествоисп., 34: 144.

Тип: «... около Мотовиловки ...» (Херсонський красназвичий музей, (КНЕМ) ?).

15. *V. semiglabrata* Ostarcko, 1994, Укр. ботан. журн., 51, 2, 3: 89.

Тип: «Луганская обл., п.г.т. Марковка, степные склоны, 03.07.1987, Остапко В.М.» (KW, голотип; Гербарий Донецького ботаничного саду (DNZ), ізотипи).

16. *V. sclerophylla* Dubovik, 1964, Укр. ботан. журн., 21, 2: 89, рис. 5; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 249, про syn. *V. jacquinii* Baumg.; Котов, 1987, Определ. высш. раст. Укр.: 287, про syn. *V. austriaca* L.

Тип: «Сталинская обл., Буденновский р-н, с. Хомутово, заповедник «Хомутовская Степь», 05.06.1957, Г. Кузнецова» (KW, голотип, ізотип).

17. *V. steppacea* Kotov, 1954, Ботан. журн. АН УРСР, 11, 4: 68, рис. 3; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 246, про syn. *V. spicata* L. subsp. *barrelieri* (Schott) Murb.

Тип: «Сталинская обл., Волновахский р-н, с. Старо-Игнатъевка, каменистая степь на граните у опушки байрачного леса. 03.08.1949, М. Котов» (KW, голотип, ізотипи).

18. *V. taurica* Willd., 1797, Sp. Pl., 1: 70; Котов, 1960, Фл. УРСР, 9: 519; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 249, про syn. *V. taurica* Willd. subsp. *taurica*.

Тип: «in Tauriae» (LE).

19. *V. viscosula* Klokov, 1976, Нов. системат. высш. и низш. раст.: 96, рис. 97; Котов, 1987, Определ. высш. раст. Укр.: 287; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 246, in adnot. ad *V. spicata* L.

Тип: «Крым, Судакский р-н, Карадагская биологическая станция, вулканический хребет Карагач, склоны, 02.07.1959, М. Котов, В. Протопопова, В. Страшко» (KW, голотип).

20. *V. umbrosa* M. Bieb., 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 11; Еленевский, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 250.

Тип: «in sylvarum Tauriae umbrosissimis circa oppidum Karassubasar» (LE).

OROBANCHACEAE VENT.

Orobanche L.

1. *O. borkhausenii* Andrz. ex Besser, 1832, Flora (Regensb.), 2 Beibl.: 19; Котов, 1961, Фл. УССР, 10: 19, про syn. *O. arenaria* Borkh.

Тип: «In Volhynien ...» (місцезнаходження типу невідоме).

Примітка. Тип цитується за протоколом, в колекції В. Бессера (KW) автентичні зразки виду відсутні.

2. *O. hians* Steven, 1857, Bull. Soc. Nat. Mosc., 30, 2: 354; Котов, 1961, Фл. УРСР, 10: 38, про syn. *O. alba* Steph.; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 333, in adnot. ad *O. lutea* Baumg.

Тип: «In Tauria; sed locus natalis haud accuratis indicatus; eadem ad ostia Hypanis circa Taman legi, atque ex Iberia a Wilhelsio habeo» (H).

3. *O. sarmatica* Kotov, 1961, Фл. УРСР, 10: 454, рис. 8; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 329, про syn. *O. cernua* Loeffl. subsp. *cumana* (Wallr.) Soó.

Тип: «Крымская обл., Евпатория, приморские пески и ракушняки у Черного моря. 06.07.1956, М. Котов» (KW, голотип, ізотипи).

4. *O. squalida* Steven, 1857, Bull. Soc. Nat. Mosc., 30, 2: 354; Котов, 1961, Фл. УРСР, 10: 46, про syn. *O. versicolor* F. Schultz; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 332, про syn. *O. crenata* Forsk.

Тип: «In Tauria montosa hinc inde; etiam in Iberia» (H).

5. *O. strumosa* Rogow., 1869, Обзор. семен. и высш. спор. раст. ... Киев. уч. окр.: 191; Шмальгаузен, 1897, Фл. Ср. и Юж. Рос., 2: 297, про syn. *O. cervariae* Suard.

Тип: «Черниг. губ. Стар. уезда, около хут. Роговичева между кустарниками, в июне 1854 г. А. Рогович. Gub. Czernigow, distr. Starodub. leg. Rogowicz.» (KW, лектотип).

Примітка. В колекції О. Роговича (KW, пачка № 70) є чотири гербарні аркуші, на яких змонтовано дев'ять екземплярів рослин. На гербарному аркуші вибраного лектотипу знаходяться дві «Notae criticae»: одна О. Роговича — «*Orob. libanotidis* Rupr. ? В. Черниг. г. Старод. у. ... Роговичево. Рогович», друга Г. Бека — «*O. alsatica* Kirchl. det. Dr. G. Beck».

Примітка. В «Каталогі типових образців сосудистих рослин гербарія Московського університету (МВ)» (1993) зазначено, що там зберігається синтип *Orobanchae arenaria* M. Bieb. (Крим, Herb. Trin. № 6615), що викликає у нас сумнів стосовно locus classicus (першоопис виду Ф. Біберштейн подав у «Flora Taurico-Caucasica», 1809, 2: 83 за рослинами, зібраними з Нижньої Волги, а не з Криму, як зазначено в «Каталозі ...»: «Habitat in arena mobili deserti astracensis atque simani») та самого статусу типового зразка (оскільки синтип вибирається самим автором виду при цитуванні двох і більше зразків). Правда, Крим згадує Ф. Біберштейн, але у третьому томі «Flora ...» (1819: 418), де вказано загальний ареал виду: «Crescit etiam et Tauria ad rivum Tschorganum prope Inkiermen, in transwolgensibus a Tauschero et in Polonia australiore a Bessero hererta». Загалом вибір типу виду (лектотипу) із Криму можливий, але лише в тому разі, коли в Гербарії Ф. Біберштейна (LE) зразки із Нижньої Волги відсутні.

LENTIBULARIACEAE RICH.

Pinguicula L.

1. *P. bicolor* Wot., 1887, Oesterr. Bot. Zeitschr., 37: 80; Віслюкіна, 1961, Фл. УРСР, 10: 60; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 337, pro syn. *P. vulgaris* L. subsp. *bicolor* (Wot.) A. & D. Löve.

Тип: «Ad pagum Podmanasterz in agro Leopolitano» (LWS).

PLANTAGINACEAE JUSS.

Plantago L.

1. *P. indica* subsp. *orientalis* Soó, 1966, Acta Bot. Acad. Sci. Hung., 12: 361; Цвелев, 1979, Нов. системат. высш. раст., 16: 175, pro syn. *P. scabra* Moench subsp. *orientalis* (Soó) Tzvelev; він же, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 355, pro syn. *P. scabra* subsp. *orientalis*; Черепанов, 1995, Сосуд. раст. Рос. и сопред. госуд.: 642, pro syn. *P. arenaria* Waldst. & Kit. subsp. *orientalis* (Soó) Greuter & Burdet. — *P. latifolia* Wissjul., 1961, Фл. УРСР, 10: 454, 74, non Salisb.

Тип: «... in insula Potemkin prope Cherson Rossiae ...» (BP).

2. *P. atrata* Hoppe subsp. *carpathica* (Pilg.) Soó, 1940, Acta Geobot. Hung., 3: 61; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 353. — *P. montana* Lam. var. *carpathica* Pilg., 1930, Feddes Repert., 28: 256, nom. illeg. — *P. atrata* Hoppe var. *carpathica* (Pilg.) Pilg., 1937, Pflanzenreich, 102 (IV, 269): 296.

Тип: «In ganzen Gebiet der Carpathen und transsylvanischen Alpen zerstreut, nicht haufing und nur von einer Anzahl von Standorten bekannt» (B ?).

3. *P. borysthena* (Rogow.) Wissjul., 1961, Фл. УРСР, 10: 87. — *P. major* L. var. *borysthena* Rogow., 1869, Обозр. семен. и высш. спор. раст. ... Киев. уч. окр.: 209; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 346, pro syn. *P. major* L.

Тип: «Чернигов. губ. (За Днепром) окол. Николс. Слободки. 30 сентября 1850 г. А. Рогович» (KW, лектотип).

4. *P. glabriflora* Sakalo, 1948, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 3-4: 84; Віслюкіна, 1961, Фл. УРСР, 10: 77; Цвелев, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 354, pro syn. *P. lanceolata* L. subsp. *lanuginosa* (Bast.) Arcang.

Тип: «УРСР. Берег Чорного моря, кол. Херсонська окр. Коса Джарилгач, зниження серед ракушняка. 06.07.1926, leg. Шостенко» (KW, голотип).

5. *P. latifolia* Wissjul., 1960, Фл. УРСР, 10: 454, 74, non Salisb.; Цвелев, 1979, Нов. системат. высш. раст., 16: 175, pro syn. *P. scabra* Moench subsp. *orientalis* (Soó) Tzvelev; Черепанов, 1995, Сосуд. раст. Рос. и сопред. госуд.: 642, pro syn. *P. arenaria* Waldst. & Kit. subsp. *orientalis* (Soó) Greuter & Burdet.

Тип: «RSS Ucr., ditio Odessana, distr. Reniensis, inter pag. Limansjke et lac. Kagul. 27.09.1949, O. Romanova» (KW, голотип).

Примітка. Вид, описаний О. Віслюкіною, виявився омонімом. Як пізніше з'ясувалося, він ідентичний *P. arenaria* subsp. *orientalis*. У природі така біологічна окремість існує і відрізняється від типового підвиду значно ширшими листками, головчастими колосами, великими чашолистками, але, як зазначає М. Цвельов (1979, l. c.), вона в ранзі виду назви ще не має.

6. *P. stepposa* Kuprian., 1937, Тр. Ботан. ин-та АН СССР, сер. 1, 3: 280; Віслюкіна, 1961, Фл. УРСР, 10: 85; Цвелев, 1979, Нов. системат. высш. раст., 16: 172; він же, 1981, Фл. европ. части СССР, 5: 349, pro syn. *P. media* L. subsp. *stepposa* (Kuprian.) Soo.

Тип: «... in pasquis Tauriac prope Kerk» (LE).

Примітка. Пріоритетною назвою таксону в ранзі виду слід вважати *P. urvillei* Oriz, оскільки *P. stepposa* Kuprian. базується на тому ж самому типі, що і перший вид. Як слушно зауважує М. Цвельов (ц. м.), не зовсім точний діагноз П. Опіца не є перешкодою для визнання його виду.

Автори широко вдячні д-ру біол. наук А. Кузьмичеву (Ін-т біології внутрішніх вод ім. І.Д. Папаніна РАН, с. Борок), канд. біол. наук О. Уманець (Чорноморський біосферний заповідник, м. Гола Пристань), канд. біол. наук В. Виноградів (БІН РАН, м. С.-Петербург) за допомогу в отриманні відомостей про протологи деяких видів.

Рекомендує до друку

Б.В. Заверуха

Надійшла 04.02.1999

Л.И. Крицкая, В.В. Протопопова, Н.М. Федорончук, М.В. Шевра

СПИСОК ВИДОВ СОСУДИСТЫХ РАСТЕНИЙ, ОПИСАННЫХ С УКРАИНЫ: СЕМЕЙСТВА SOLANACEAE JUSS., SCROPHULARIACEAE JUSS., OROBANCHACEAE VENT., LENTIBULARIACEAE RICH., PLANTAGINACEAE JUSS.

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

Приведен список видов семейств Solanaceae Juss., Scrophulariaceae Juss., Orobanchaceae Vent., Lentibulariaceae Rich., Plantaginaceae Juss., описанных с территории Украины. Для каждого вида указаны основная синонимика, номенклатурный тип (голотип, лектотип или изотип, неотип) и место его хранения.

L.I. Krytska, V.V. Protopopova, M.M. Fedoronchuk, M.V. Shevera

LIST OF SPECIES OF VASCULAR PLANTS DESCRIBED FROM UKRAINE: FAMILIES SOLANACEAE JUSS., SCROPHULARIACEAE JUSS., OROBANCHACEAE VENT., LENTIBULARIACEAE RICH., PLANTAGINACEAE JUSS.

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

The list of species of vascular plants of the Solanaceae Juss., Scrophulariaceae Juss., Orobanchaceae Vent., Lentibulariaceae Rich., Plantaginaceae Juss. The following data are provided: basionym; original nomenclatural citation; holotype, lectotype and/or isotype, neotype; herbarium (-a) at which the specimen(s) is/are deposited.